

Курд Ласвиц

Фабрикантът на мечти

Току-що удари тринадесет часът, а в Средна Германия започна да се смрачава, макар че държавното централно осветление и нововъведеното световно време, което се сверяваше по Вашингтонския меридиан, се опитваше да заблуждава относно действителността на настъпилия здрач. Залезът на слънцето не можеше да се отложи нито чрез нови закони, нито чрез международни договори и това, естествено, бе много жалко, като си помисли човек колко много от времето за плодотворен труд се губи вследствие на лошата привичка на слънцето да бъде половината от годината под хоризонта. Тъй като хората пак бяха недоволни, те търсеха виновник за собственото си окаяно състояние и така възникна Партията на антисомнистите¹, или враговете на съня, които воюваха срещу обичайния нощен сън и го заклеймяваха като насилие, подкопавашо културата. Но това бе просто една шуротия на по-издигнатите слове от простолюдието, за която те бързо се разкаяха, а лицата им с хълтнали очи скоро показаха какво представляваха те без „паразита“ сън. Междувременно не можеше да се отрече, че навикът да се спи бе придобил значителни размери. Хората спяха повече отпреди. Щом това бе установено статистически, се появи Коперник на сънния проблем, който реши големия въпрос, като го преобърна наопаки и предвеща на заставящата Европа един всеобщ разцвет, ако се реши да се отдаде на интензивен масов сън.

Биомистиката, едно ново стъпало на остарялата биология, бе направила откритието, че тенденцията на човешкото развитие е насочена към света на сънищата и мечтите.

Че човекът би могъл да се справи със суровата действителност, се бе оказало заблуда на реалистите; колкото повече напредваше културата, толкова по-безпомощна ставаше тя пред изискванията на деня, толкова по-малко успяваше да се справи с новите социални проблеми. Ала природата, както е известно, сама се регулира. Това, което не можа да постигне културата, изглеждаше, че ще поеме организъмът. Съвременният човек спеше, спеше много повече от гражданина на деветнадесети век, който пък безспорно бе още по-сънлив от античния човек. Повече да се спи, повече да се сънува! Това бе простото биологично решение на голямата културна загадка, която, философите на деветнадесети век не бяха разгадали. А работата все пак бе толкова проста!

Съвременният културен напредък се характеризира с все по-забележимото прехвърляне на труда от тялото върху духа. Мускулното

1. От *somnio* (лат.) – сън. Б.пр.

напрежение се замества от умствена работа. Естествената последица е преобладаващото органично развитие на нервната система. Ако преумората на мозъка и преди се бе проявявала в засилената раздразнителност на отделни изтъкнати индивиди, то сега тя обхвана целия биологичен вид. Поради това органичното развитие изискваше по-дълъг сън. А докато човек спи, пести ядене и пиене. (Следователно нуждата от храна на съвременното човечество се намали в същото съотношение, в което се увеличи патологичната му сънливост в резултат на умствена преумора. Това бе гениалният способ, чрез който природата разреши продоволствения въпрос, най-трудната част от социалния проблем. Човечеството се развиваше в такъв смисъл, че храненето се изместваше от съня. Това стана независимо от възражението на физиолозите, които твърдяха, че намалял разход все още не означавал приход. Но те не разбраха естеството на мозъчната дейност. В замяна на това един метафизик доказа с лекота, че крайната цел на земното развитие се състои в това, човечеството полека-лека да се доближава до периода на вечен сън; достигнат ли е той, секват раждането и смъртта, видът става постоянен и индивидуалното безсмъртие е осигурено; същевременно се възцарява всеобщо блаженство, като безгрижните и безотговорни сънища и мечти заемат мястото на неумолимата и сурова действителност. В този смисъл трябвало да се разбират и теологическите представи за отвъдния свят. Философът обосноваваше възгледа си предимно с това, че ощастливяващото действие на най-забележителното му творение и сега се проявява в свойството му да унася в сън.

Сънят бе станал национален идеал. Всички поддържащи държавата партии бяха единодушни, че благото на родината е свързано с възможно най-голямата маса спящи индивиди. Вече не сравняваха страните според тяхното зърнопроизводство, богатство на въглища, промишленост, раждаемост, износ, отбранителна мощ, количество данъци, изчислени на глава от населението, а единствено според броя на прекараните в сън и мечти часове. Оказа се, за успокоение на всички патриоти, че Германия дремеше начело на цивилизацията, и сега хората осъзнаха, че политическото бездействие, в което някога упрекваха германците, не е било нищо повече от един още неразбран възход в европейското културно развитие. Имаше само още незначителни и открай време презрени останки от антисомнисти, които смятаха съня за зло; останалите партии се раздвояваха само по въпроса, с какви средства се поощрява най-добре сънят, и враждуваха по този повод несъмнено с прекомерна острота. „Здравомислещите“, както се бе нарекла едната партия, бяха на

мнение, че летаргията на народа би се усилила възможно най-много чрез изкуствени наркотични средства. Държавата трябва със сила да поеме в ръцете си грижата за народния идеал, да увеличи посева и производството на подхранващи съня продукти чрез надбавки, да забрани изцяло кафето, да въведе сънни премии. Опозиционната партия, която назоваваше себе си „Добронамислещите“, напротив, се стремеше към размножаването на съня по пътя на духовното влияние. За тази цел тя разпространяваше парламентарните речи на двете партии и на правителствените комисарства, подкрепяше млади лирически дарования в отпечатването и особено при четенето на поезията им – при което аудиториите бяха снабдени с удобни канапета за спане, – публикуваше великите философи на деветнадесети век в евтини народни издания и поръчваше известни тогава опери да се изпълняват *pianissimo*.

Депутатът Зиблер, един въодушевен Здравомислещ, току-що бе държал в Народното сдружение „Скука“ блестяща реч за държавния монопол над сънищата и мечтите, в която изтъкна, че разпределението на сънищата и бляновете за всекиго поотделно в бъдеще ще се урежда и надзирава от държавата. Една реч се смяташе за толкова по-успешна, колкото по-бързо заспиваха слушателите, щастливият оратор имаше същевременно предимството, че никой не му възразяваше. Зиблер говори толкова успешно, че самият той проспa края на собствената си реч; нещо подобно се бе удавало по-рано само на някои писатели при създаването на собствените им фейлетони. Естествено, обзавеждането на народните събрания отговаряше на предназначението им. Лам нямаше обща зала за заседания, а всеки член бе свързан посредством телефон с ораторското канапе и удобно слушаше от постелята си речите или пък искаше думата. С това веднъж завинаги бе отнета почвата на популярното сред домакините оплакване, че мъжете се завръщат прекалено късно вкъщи; от друга страна, се случваше, разбира се, ораторът да прекъсне в средата на изречението, тъй като съпругата му е взела телефона от устата, но тогава се предполагаше, че той е заспал при собствените си мъдри думи, и го уважаваха като патриот, който високо тачи националната светиня.

Зиблер бе вдовец и затова можеше да се изкаже докрай, ако приказките му не бяха действували така вдъхновено задрямващо върху самия него. И докато всичките му слушатели изпаднаха в истински транс от прозевките си, в съседната стая дъщеря му Амалия следеше със свито сърце политическите изявления на своенравия си баща. Сънят бягаше от големите ѝ кафяви очи. Тя непрестанно блъскаше русата си главичка

над това, как би могла да свърже току-що чутите сурови възгледи с нейните, замисляни от месеци, любовни кроежи. Как да стане това? В качеството си на Здравомислещ и Добронамереномислещ баща ѝ и тайно обичаният от нея Дормио² Форбах досега винаги бяха политически враждебно настроени един срещу друг и това бе причината, поради която Дормио още не се бе осмелил да поиска ръката ѝ. Сега обаче – щом се занимаваше с одържавяването на фабриките за сънища и мечти – баща ѝ се опълчваше и срещу частните интереси на нейния Дормио. Защото Дормио бе *фабрикант на мечти*.

Едва-що убедила се в крепкостта на бащиния си сън, Амалия поиска телефонна връзка с Форбаховото заведение за мечти. Нежни думи и електрически вярно предадени целувки ознаменуваха несмушаваното съприкосновение на влюбените, докато изплакваша болките си. Накрая Форбах обяви решително, че утре ще се опита да говори с бащата на Амалия, какврто и да бъде успехът. Ех, само да имаше някакво средство да направи бащата по-благосклонен! Може би с някаква мечта? Разбира се, Амалия вече неведнъж бе мислила за това; но как да накара баща си да се подложи на обработка от Форбах, след като той бе отявлен противник на частното фабрикуване на мечти? Тя тъкмо искаше да се посъветва още по този въпрос с любимия, когато той се видя принуден заради задълженията си да прекъсне за известно време разговора. Един от клиентите му се бе оплакал, че постоянно сънува тъща си; трябвало да му се помогне.

Сънят бе решил материалната страна на социалния проблем, мечтата трябваше да сложи в ред сърдечните въпроси. По време на сън човек не мисли, т.е. мисли не по начина, по който това става или трябва да стане, когато е буден – при най-строгото съблюдаване на законите за идентичността, противоречието и достатъчното основание. В съня си човек единствено сънува, не проверява и не вади заключения. По време на сън за нас изобщо е без значение, ако внезапно се видим как метем в разпокъсана дреха улицата, същевременно обаче яздим висшестоящия в службата началник, възседнали раменете му; ритваме го няколко пъти в ребрата, след което той изважда от джоба си лула, в която разпознаваме невярната си любима; докато я държим в прегръдките си, забелязваме, че това е починалата ни леля в Америка, която трябва да наследим и която се стопява сред безкраен дъжд от ярки звезди, от тях пък не можем да разберем дали са искрящи целувки, или тайнствени златни монети –

2. Dormio (лат.) – аз спя. Б.пр.

кой не познава тези заплетени игри на въображението, на които ни най-малко не се учудваме? Щастлив е онзи народ, който, вместо да влачи неумолимите последици на политическата критика или на научното изследване, се наслаждава, освободен от закона за противоречието, на безоблачното си съществуване сред сънища и мечти! Там вече не се удивляват от противоположното тълкуване на едни и същи факти, изречени от една и съща уста, от смяната във възгледите на един човек, от положителното обяснение, че черното било бяло; вътрешно доволни, хората търпят всичко и въпреки това правят каквото си искат. Защото не носят отговорност. Те мечтаят и това, което мечтаят, избледнява със събуждането, остава само сладкият спомен за свободата. През деня изкарват няколко будни часове на тясно очертани действия в строго установения механизъм на буржоазния живот и после отново се отпускат честити в нежните прегръдки на бога на сънищата, за да се хванат до приказните самодиви на прелестното им хоро. Така се разрешава вторият голям проблем на културата – как да се обедини личната свобода с необходимата принудителност на държавния ред. Колкото по-малко будуват хората, толкова по-малко се нуждаят те от принудата, толкова по-надалече се разпространява царството на блажената свобода на бляновете.

Но тази свобода не бива да бъде непредопределеност. Тя трябва да ободрява, а не да измъчва с изненади. Затова е необходимо да се търсят средства, които да набележат поне най-общите орбити в протичането на съня, да отстранят кошмарите, да предначертаят приблизителната посока на творещото въображение. Биомистиката бе разрешила и този проблем; един професор по физиология, който се бе пренесъл в лунатично състояние, откри в най-дълбокия си унес *органа на мечтите*.

Да, органът на мечтите действително съществуваше, и то там, където го бяха търсили последователите на животинския магнетизъм, в близост до вдлъбнатината под лъжичката, с която, както е известно, лунатичите могат да четат; той се намираше в т.нар. слънчево сплетение на ганглиевата система във вид на специфичен газ, изпълващ нервните възли, и притежаваше емпиричната формула

Бяха го изтръгнали от един убиец, който не можеше да спи от угризеня на съвестта; оттогава той се радваше на спокоен сън без съновидения. Един философ, който бе привърженик на мистицизма, загуби органа на мечтите си при злополучно падане върху стомаха, като се спъна, в един от своите, кретащи подире му периоди, от този ден нататък той пишеше напълно разбираеми книги.

Дормио Форбах бе специалист по органа на мечтите. Той действуваше върху него отчасти направо чрез външни дразнения, отчасти свързваше според нуждата отделните части на мозъчната кора с органа на мечтите, като направляваше по този начин хода на въображението на съня. Основните му приходи идеха от разпродажбата на масово произвеждания от него илюзорен газ, който се пълнеше в специални импрегнирани каучукови възглавници и се вдишваше от клиентите. Тези възглавници³, унасящи в мечти, бяха снабдени освен това с приспособления, чрез които се упражняваха леки дразнения върху онези органи на спящия, чиято дейност трябваше да се използва при съня. Едно очно дразнение симулираше преливания на багрите, които въображението на съня преобразуваше съобразно с едновременните останали дразнения и извършващите се асоциативни представи в произволни картини. Ако човек искаше например да види пейзажи, по подходящ начин се въздействуваше едновременно и върху ухото, изговаряха се имената на известни планини и местности, чуваше се шум от потракващи автомобили или нежен звън на стада и по този начин се направляваше асоциацията на сънищата.

На недоволния клиент, който се бе оплакал от съня за къщата, Форбах нареди да приготвят друга възглавница.

– Човек въобще не може да обърне достатъчно внимание върху индивидуалността на клиента – обясни Форбах на асистента си. – Ако знаех, че този мъж е женен, щях да имам едно наум. Знаете какво ни сполетя наскоро при поръчката на сънища с пейзажи. Спящият взел светлинното дразнение за опасен пожар вместо за слънчев изгрев, свирната с рог в пастирския напев за пожарна тревога, скочил от леглото и излял върху него легена с вода. Ние трябваше да платим щетата.

– Вероятно е вдишал премного илюзорен газ.

– Не, ами той бил началник на пожарникарите.

Форбах отвори едно писмо, но веднага го хвърли ядосано на масата.

– Ето ти го същия случай! – извика той. – Д-р Миригер се отписва; какво сме си позволявали, да го караме да сънува избухване на холера! Какво, за бога, му пратихте?

– Той желаше приятни, делови сънища и затова му, изпратих възглавница №6 с леки карболови дразнения и траурен марш. Мислех, че за един лекар би трябвало да е много приятно да помечтае за влошаване на

3. В немски език „мечта“ и „сън“ са омоними, изразяват се с една дума. Б.пр.

здравословното състояние на града...

– Но моля ви, д-р Миригер не е медик.

– Невъзможно! Какъв е тогава?

– Директор на застрахователна банка.

– В такъв случай, разбира се! Незабавно ще му се извиня.

Почука се и един изключително елегантен, малко контешки облечен господин влезе в стаята.

– Бих си позволил да запитам – поклони се той – дали синьора Муратори е включена в сънопровода.

– Положително, №117.

– Тогава моля тази нощ неотстъпно да ѝ се внушава името ми: Албоин фон Варцхайм.

– Можете ли да удостоверите, че действувате по личната заръка на госпожицата?

– Не мога, действувам от мое собствено име.

– Тогава съжаляваме, че не можем да изпълним желанието ви. Според закона за мечтите имаме право да удовлетворяваме молбите само на потърпевшите лица.

– Но моля ви, направете тук едно изключение. Влюбен съм до смърт – безнадеждно! Четох за един подобен случай, в който майката на нещастния влюбен разрешава да му се внушават имена, след което напраща мечтата, заниманията с личността му, влечението, годежа. Опрелелете, ако обичате, каквато и да е цена, за мене няма значение...

– Уважаеми господине – отсече Форбах, – не мога повече да преговарям с вас. Най-малкото нарушение на задълженията би ме направило негоден за отговорната ми длъжност. Никога няма да се отклоня от предписанията на закона.

Господин Фон Варцхайм тъкмо неохотно си бе тръгнал, когато Форбах се приготви да продължи разговора с любимата си Амалия. Междувременно тя бе намислила Форбах да изпрати на баща ѝ специално импрегнирана възглавница, която тя тайно да пхне под главата му. С това щеше да задоволи любимите му страсти: един лов, един добър обяд, една весела размисъл лесно можеха с подходящи дразнителни да бъдат издигнати в съзнанието на мечтите; а щом се подсигуреше доброто настроение на бащата, тя щеше да го накара чрез внушение да погледне на връзката ѝ с Дормио Форбах като на чудесна мисъл. По този начин Амалия се надяваше да подготви най-добре предстоящото утрешно сватосване.

Но колко разочарована бе тя, когато Форбах категорично отхвърли

този план. Та нали той нямаше право без съгласието на сънуващия да упражнява влияние, дори ако тя, дъщерята, поемеше отговорността. Напразно го молеше и ласкаеше Амалия; колкото и да му бе трудно, Дормио оставаше непреклонен; той ѝ разказа как току-що бил принуден да върне господин Фон Варцхайм и описа подобни спорни случаи, които доволно често го сполетявали. След това той подчерта опасността, която се криеше в неволното откриване на възглавницата от Зиблер. Едно такова произшествие би било страшен коз срещу надеждността на частните предприятия за мечти! А най-сетне, тъй като упоритата главичка на Амалия не искаше да признае всичко това, той ѝ обърна внимание, че самият успех бил съвсем несигурен. Не би могло да се знае дали тъкмо споменаването на неговото – Форбаховото – име заедно с това на Амалия не би прекратило ободряващото въздействие на съня и не би породило някакъв кошмар, който пък да действа като предупреждение за постъпките в будно състояние и с това да попречи на плановете им.

Амалия се нацупи. Щом Дормио искал да бъде толкова твърдоглав, то си било негова работа как ще се справи утре с баща ѝ; и така, в малко потиснато настроение, тя му пожела „Лека нощ“.

Обожествяваният сън, възхваляван от всички като вестител на покаяние и поради това превърнат в обект на ожесточени спорове, покорният спътник на бащините речи не искаше да дойде при дъщерята, която в непрестанни размишления мятеше насам-натам главата си върху тайно подарената ѝ от Форбах възшебна възглавница. Дормио наистина не заслужаваше да се тревожи за него, но ако утре той не намери отклик при баща ѝ, няма ли тя да страда най-много от това? Нима нищо не можеше да направи? Като дете на своето време и жена на всички времена, тя не се отклоняваше от веднъж оформената мисъл за ефикасността на мечтата. Но единственото, което имаше на разположение, бе собствената ѝ възглавница, напълнена с илюзорен газ и заредена с онези вечни мелодии, които открай време и навсякъде събуждаха в човешките сърца любовен копнеж:

Пълна с радост и мъка,
потънала в размисли,
в уплаха разпъната
от неволи надвиснали,
ликуваща на възбог,
до смърт нажалена,

щастливо сама е душата, която обича!

Колко блажено се сънуваше и мечтаеше на тази възглавница, посред тази окриляваща смяна на настроенията, която става върху основното чувство за радостно и сигурно притежание на едно безкрайно щастие. Изявите на волята и възбужденията със себичен произход се сливат с чувствата, които са залегнали във влечението – това е любовта. Гордостта и самочувствието ликуват и въпреки това с охота се стопяват в безпрекословна преданост, ведно ощастливяват наслада и лишения, а болката е блаженство. Как ли би подействувала възглавницата на баща й? Нямахше ли да предизвика спомена за щастлива младост, да влее в сърцето му благост и да го накара да разбере нежния порив? Нямахше ли поне да го поуспокои и поразвесели? С нея можеха все пак да се пораждаат само хубави сънища, а след хубави сънища човек се събужда в миролюбиво настроение.

Амалия се прокрадна тихо в стаята на дълбоко спящия си баща и внимателно пхна възглавницата под главата му.

На следната утрин депутатът Зиблер се изтръгна с охкане и пъшкане от един кошмарен сън; едва когато се убеди, че само е сънувал, чертите на лицето му отново просветляха и той си пое облекчено дъх. С напрежение и загриженост наблюдаваше Амалия баща си по време на закуската – искаше да открие въздействието на възглавницата.

Той бе много неразговорлив и очевидно зает с важни размисления. Едва погледна вестниците, на които обикновено посвещаваеше, няколко часа от сутринта, и неспокойно закрачи нагоре-надолу из стаята. Случайно погледът му спря сред обявленията на една търговска реклама за Форбах; това прилягаше на неговия кръг от мисли и той си припомни някои сподавени въздишки и скрити намеци на дъщеря си. Извика Амалия и за нейно най-голямо учудване рече:

– Нали познаваш този фабрикант на мечти Форбах. Знаеш ли, че бих желал да се обърна някога към него. Само да можеше някой да ми гарантира надеждността му!

Разбира се, Амалия можеше да посочи не едно семейство от кръга на познатите си, което да е готово да се закълне във Форбах, а за отличните, унасящи в мечти резултати от аптечното му предприятие тя самата приведе многобройни примери. След като видя баща си така неочаквано сговорчив, тя веднага умело започна да действа и така хитро съумя да нагласи работата си, че когато съобщиха за пристигането на

Форбах, вече бе сигурна в съгласието на баща си, който всъщност освен досегашното си недоверие спрямо търговията с мечти нямаше изобщо нищо против Форбах. Затова и на Форбах никак не му бе трудно да доведе делото си до добър край.

– След представените данни не мога нищо да възразя срещу почтеността и значимостта на търговията ви – обяви Зиблер. – И за да се убедя напълно в постиженията ви, записвам себе си и дъщеря си за абонати на вашия илюзорен газ.

А когато събра ръцете на сияещата от щастие двойка и всички заедно седнаха пред старата, отлежала бутилка с превъзходно вино от хиляда деветстотин деветдесет и девета година, Зиблер изпадна в откровение:

– За да не се чудите повече, деца, как стигнах дотам днес изцяло да отричам вчерашната си реч за монопола върху сънищата и мечтите, да се предам в ръцете на този частен фабрикант тук, искам да ви кажа, че съм решил изобщо да се откажа от политиката и да не приемам нито един мандат повече най-малко дотогава, докато въпросът за сънищата и мечтите стои на дневен ред. Гледате ме крайно учудени и питате как стигнах до това решение и аз ви отговарям: благодарение на един отвратителен сън, който ми се присъни тази нощ. Сега, скъпи Дормио, вие ще се погрижите да не ми се случва подобно нещо; точно с тази цел станах ваш клиент.

– Що за ужасен сън бе това? – запита ревностно Дормио, докато Амалия, съзнаваща вината си, силно се изчерви.

– Най-напред – заразправя Зиблер – изпитах изключително приятно чувство, което надали мога да опиша; то бе чувството за сбъднат копнеж, което наистина се редуваше с необходимостта от нови сражения и битки, но въпреки това постоянно си запазваше радостната сигурност в победата; едно покачване и спадане на настроението с превес на задоволството; все ми се струваше, че чувам думите на поета:

Пълна с радост и мъка,
потънала в размисли,
в уплаха разпъната
от nevoли надвиснали.
ликуваща на възбог,
до смърт нажалена...

ала заключителните стихове не ми идваха наум.

Форбах погледна въпросително Амалия и попита Зиблер:

– А как сънят ви обрисова това настроение? Защото сънят говори само в картини.

– Съвсем правилно, само че аз не можах да ги запомня и трябва да се задоволя с това, да ви опиша общото впечатление. Но същественият момент бе този: Гласуваше се монополът върху сънищата и мечтите, а накрая аз трябваше да имам решаващия глас. Гласувах „за“, монополът се прие и аз незабавно станах министър на мечтите. Да, бях отговорен ръководител на целия гигантски апарат за разпределение на сънища и блянове. Бях затънал до шия в сапунени мехури, които непрекъснато трябваше да разпределям на различни страни, като духах безспир сред купчината; тогава те се разпиляваха по вси посоки и все нови избликваха. В един грамаден амфитеатър се бе настанил целият народ, до главата на всекиго поотделно долиташе сапунен мехур и се спукваше; превръщаше се в късчета счупено стъкло, които хората с гримаси ми хвърляха обратно и скоро затънах до гърдите в острите стъкълца. „Това не е моята мечта“ – викаше един. „Искам друга мечта“ – настояваше втори. „Днес изобщо не искам никаква мечта“ – упорствуваше трети. „Та това са долнопробни глупости“ – възмущаваше се четвърти и така продължаваха оплакванията, и всеки път парчетата стъкло хвърчаха около главата ми. Сега видях, че виковете съвсем не идеха от хората, наоколо седяха големи, печатни вестникарски букви и една удивителна ми крещеше: „Вижте, ваше височество, господин Зиблер, сега ние ще се заемем с бюджета за сънищата и мечтите, а пък вие ще трябва да изсънувате обратно цялата история, която ни принудихте да сънуваме, само че отзад напред.“ При това планината от натрошено стъкло около мене ставаше все по-висока, но и аз самият растях заедно с нея и тъпчех развалините под краката си. Това ми причиняваше болка, но сърцето ми преливаше от гордост, струваше ми се, като че ли всички бунтуващи се създания са част от мене и аз трябва да се пожертвувам за тях, за да ги напоя и нахраня с животворния си дъх. И аз духах и духах с все сила нови и нови мехурчета-мечти сред тълпата. Все по-грамадни и по-грамадни извираха те и покриха цялото събрание. Дъхът ми започна да спира, гърдите ми щяха да се пръснат, така мощно духах; и вярвах твърдо, че сега всички би трябвало да ми благодарят, защото изцяло обгърнах народа с розови сънища и мечти. Но късчетата стъкло отново полетяха към пода. Трибуните се издигаха по-високо и по-високо, а от низините към мене достигаха оглушителни крясъци: „Не искаме твоето униформено световно настроение! Долу обикновената мечта!“ Аз обаче виках в отговор:

„Вземете каквото имам, не мога друго да ви дам!“ Така правех с последни сили облаци от сапунени мехури и имах чувството, сякаш се разпадам на милиони части. Хората наоколо посягаха към тях, доближаваха ги до очите си и яростно ги захвърляха.

„На всеки сапунен мехур има негов портрет! – ревяха те. – Сега трябва и за него самия да мечтаем!“ В този момент в околото ми влезе едно стъкълце и като че ли нова светлина изгря около мене, и аз видях, за свой ужас, че всички сапунени мехури в цялото помещение носеха собствения ми образ, навсякъде виждах само себе си, не духа повече, но мехурите с портрета ми продължаваха да прииждат, трупаха се около мене и заплашваха да ме задушат; само в далечината още глухо тътнеха гневните гласове и аз напразно посягах с ръце наоколо, за да се вкопча в друг човек, но улавях само себе си. Така се събудих, окъпан в студена пот. И тогава се заклек пред себе си, по-нататък – е, накратко, политиката с мечти ми опротивя.

Възбуден от спомена, той крачеше нагоре-надолу из стаята.

– Твоята възглавница – пошушна Форбах на годеницата си, – ти си...

Амалия кимна.

– Не ме издавай – помоли тя.

– Няма – обеща Дормио, – но ти виждаш последиците от изкуственото ощастливяване с мечти. Можем да предначертаем само общите белези, успехът винаги се решава от индивидуалността. Защото сънят възниква от запаса струпани в съзнанието представи съобразно с обичайните асоциации. По този начин Азът се отделя от Аза и безкрайното разнообразие на тази действителност не е в състояние да обхване, а камо ли да направлява сънищата и мечтите или някакво дълбокомъдрено и добронамерено мислене. Твоята възглавница доставяше самосъзнание и жертвот готовност, но това, което при влюбените се разтваря в благозвучна хармония, при партийния деец се превръща в обезпокоителна борба. Щастието на влюбените расте с отдаването на личността, щастието на народите изисква свободното развитие на индивида.

– Но в такъв случай – прекъсна го Амалия въпросително – твоето фабрикуване на мечти е доста съмнителна работа.

– Не по-лоша и не по-добра, отколкото всички други предварителни човешки пресмятания. Животът е прекалено пъстър, щастлива е единствено душата...

– Да се чукнем – каза Зиблиер, приближавайки се до масата – за славната победа на човешкия дух над съдбата, за господството на

изкуствения сън – сигурния предводител на културния напредък!

Чашите звъннаха, влюбените си стиснаха ръцете. В очите си те прочетоха нещо, което бе по-сигурно от всякакъв сън и мечта, но, разбира се, не го споделиха. На един културен идеал никога не бива да се противоречи.

КРАЙ

© 1990 Виолета Тончева, превод от немски

Kurd Laßwitz
Der Traumfabrikant, 1890

Сканиране: Xesiona, 2009
Разпознаване и редакция: NomaD, 2009

Издание:

Курд Ласвиц. Апики
Книгоиздателство „Георги Бакалов“, Варна, 1990
Рецензент: Людмила Стоянова
Редактор: Димитричка Железарова
Оформление: Богдан Маврадинов и Жеко Алексиев
Рисунка на корицата: Текла Алексиева
Художествен редактор: Иван Кенаров
Технически редактор: Ангел Ангелов
Коректори: Паунка Камбурова, Янка Енчева

Bis zum Nullpunkt des Seins
Verlag Das Neue Berlin, Berlin, 1979

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11514>]